

Kryteria ocen z języka polskiego w klasie czwartej

Ocena celująca

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w klasie czwartej oraz :

- twórczo i samodzielnie rozwija własne zainteresowania i uzdolnienia ,
- proponuje rozwiązania twórcze, niekonwencjonalne,
- wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne,
- nie powiela cudzych pomysłów i poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, kulturalnej i literackiej rzeczywistości,
- podejmuje działalność literacką , kulturalną; prezentuje wysoki poziom merytoryczny

Ocena bardzo dobra

Uczeń opanował prawie pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania w klasie IV

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym - językowym, ortograficznym, merytorycznym, logicznym,
- doskonale potrafi posługiwać się poświadczonymi i utrwalonymi w klasie czwartej formami wypowiedzi- opowiadanie, opis, wygląd przedmiotu, dialog, list, kartka pocztowa, instrukcja, przepis, prosta notatka, ogłoszenie, zaproszenie uwzględniając właściwe środki językowe, dba o bogactwo wypowiedzi,
- samodzielnie sporządza plan odtwórczy lektury, przeczytanego utworu i kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- potrafi samodzielnie ułożyć krótką notatkę, zrobić wykres, schemat, tabelę na podstawie przeczytanego, zgromadzonego materiału,
- przestrzega układu graficznego w każdej wypowiedzi pisemnej,
- wykazuje się bardzo dobrą znajomością i zrozumieniem samodzielnie przeczytanego utworu literackiego, tekstu w formie tabeli, schematu, wykresu,
- ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie się nim posługuje, bezbłędnie tworzy wyrazy pokrewne, bliskoznaczne, przeciwstawne,
- w wypowiedzi pisemnej i ustnej eliminuje powtórzenia, stosuje różnorodne zdania w celu urozmaicenia wypowiedzi, wykorzystuje znajomość związków frazeologicznych,
- posługuje się wyrazami nazywającymi wady i zalety, stosuje bogate słownictwo określające, charakteryzując bohatera posługuje się cytatem, właściwie go wprowadza do tekstu pisanego,
- rozróżnia wyrazy wieloznaczne, właściwie się nimi posługuje, wyjaśnia ich znaczenie,
- samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, właściwym tomem encyklopedii i innymi źródłami informacji,
- dokonuje selekcji zgromadzonych informacji według stopnia ważności,
- analizuje utwór poetycki wskazując na wszystkie w utworze epitety, porównania, przenośnie, uosobienia, określa ich podstawowe funkcje, dostrzega odrębność języka poetyckiego,
- poprawnie omawia budowę wiersza, wskazuje : wersy, rymy, rytm, osobę mówiącą, strofy, nazywa wiersz biały, stroficzny,
- dostrzega różnice między uosobieniem a ożywieniem, dostrzega poetycką funkcję w/w środków artystycznych,
- formułuje prawdy baśniowe jako pouczenia wpływające z treści ,
- wskazuje różnice w sposobie przekazu między radiem, telewizją, literaturą,
- recytuje wiersz z właściwą ekspresją, dykcją, natężeniem głosu, ocenia wystąpienia innych oraz odnosi się do własnego wystąpienia, próbuje logicznie uzasadniać swoje stanowisko, buduje wypowiedź w celu przekonania rozmówcy do własnego zdania, wyraża swój punkt widzenia jasno i przekonująco,
- nazywa i bezbłędnie określa wszystkie formy gramatyczne poświadczonych w klasie czwartej części mowy (rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka),
- poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu czasowników
- biegle odmienia rzeczowniki i przymiotniki przez przypadki, poprawnie je stosuje w zdaniach
- stosuje różne rodzaje zdań ze względu na cel wypowiedzi, określa intencję osoby mówiącej

- rozróżnia czas przyszły złożony od czasu przyszłego prostego, umiejętnie się nim posługuje, poprawnie zapisuje formy czasu przeszłego (np. kopnąć) oraz form bezosobowych
- wskazuje różnicę między osobową a nieosobową formą czasownika,
- potrafi wskazać przyimek, spójnik, wykrzyknik i partykułę
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone, stosuje w nim właściwą interpunkcję,
- wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie, potrafi zbudować zdanie z podanych związków wyrazowych, wykonuje wykres zdania,
- zna zasady akcentowania wyrazów w języku polskim i bezbłędnie akcentuje, podkreśla sylabę akcentowaną,
- poprawnie zapisuje wyrazy, stosuje poznane reguły ortograficzne, interpunkcyjne,
- posługuje się słownictwem charakterystycznym dla języka filmu, teatru, radia, telewizji;
- stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie, posługuje się słownictwem wyrażającym ocenę,
- uzasadnia swój sąd o postaci odpowiednim odwołaniem się do tekstu,
- potrafi skupić uwagę na swojej wypowiedzi przez dobór właściwego słownictwa, postawę, mimikę, gesty,
- zabiera głos w dyskusji, kulturalnie przemawia na forum klasy,
- poprawia podstawowe błędy składniowe w wypowiedziach kolegów,
- doskonale stosuje w praktyce poznane reguły ortograficzne : pisze poprawnie wyrazy z „rz,ż ó, u h, ch,, świadomie używa –om, -em, -en, -on, w wyrazach obcego pochodzenia, , bezbłędnie zapisuje zakończenia bezokoliczników, wyrazy wielką i małą literą, cząstkę „nie” z różnymi częściami mowy,
- zna podstawowe techniki uczenia się, próbuje je wykorzystywać w swojej pracy,
- gromadzi, selekcionuje informacje z różnych źródeł,

Ocena dobra

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie czwartej.

- czyta płynnie, wyrażnie, poprawnie stosując zasady prawidłowego przestankowania, logicznego akcentowania, właściwego tempa i rytmu,
- odczytując tekst zwraca uwagę na znajdujące się w nim odsyłacze,
- czytając tekst z podziałem na role stara się oddać charakter postaci,
- czyta ze zrozumieniem różne teksty literackie i inne o charakterze informacyjnym,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać błędy językowo- stylistyczne (najwyżej dwa), logiczne i ortograficzne,
- samodzielnie określa myśl utworu, potrafi ustalić wzajemną zależność wydarzeń, czyta tekst selektywnie, dostrzegając ważne treści,
- odczytuje dosłowny sens utworu, próbuje odczytać domyślny (ukryty sens utworu),
- samodzielnie wyciąga wnioski z przeczytanego tekstu,
- rozumie znaczenie związków frazeologicznych, wyjaśnia znaczenie przysłów,
- wskazuje wyznaczniki tekstu informacyjnego, literackiego, użytkowego, filmu, przedstawienia teatralnego, dzieła plastycznego, audycji radiowej i telewizyjnej,
- odróżnia poezję od prozy, tekst literacki od innego tekstu kultury,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego utworu,
- odróżnia życzenia od gratulacji
- poprawnie sporządza plan ramowy, szczegółowy
- potrafi wyjaśnić znaczenie wyrazu na podstawie kontekstu,
- posługuje się wyrazami bliskoznacznymi, pokrewnymi, przeciwnymi, właściwie je tworzy,
- poprawnie redaguje poznane formy wypowiedzi pisemne, (opowiadanie, opis, wygląd przedmiotu, dialog, list, kartka pocztowa, instrukcja, przepis, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia) stara się uwzględnić w nich środki językowe właściwe dla tych form, stara się, aby praca była bogata pod względem językowym,
- stara się eliminować powtórzenia stosując zwroty synonimiczne,
- opowiada przebieg wydarzeń stosując narrację w 1. os. lp. lub 3. os. lp. , układ chronologiczny, słownictwo określające następstwo czasowe,
- w pracy pisemnej stosuje właściwie akapity, próbuje nimi wyodrębnić w tekście nową myśl,

- konstruuje dialog odzwierciedlający typową dla ucznia sytuację komunikacyjną związaną z otaczającą rzeczywistością
- formułuje ogólne wnioski o przeczytanych utworach, w wypowiedziach próbuje oceniać zachowania bohaterów, posługuje się cytatem, właściwie stara się wprowadzić do swojej wypowiedzi,
- nazywa uczucia bohaterów, porównuje je do własnych, opowiada o swoich wrażeniach, uczuciach,
- wyraża opinię o postawach bohaterów, stosuje właściwe słownictwo, posługuje się wyrażeniami: moim zdaniem myślę, sądzę,
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru bohaterów, posługuje się wyrazami nazywającymi wady i zalety
- poprawnie posługuje się słownikiem języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, właściwym tomem encyklopedii,,
- rozróżnia, nazywa poznane części mowy: rzeczownik, przymiotnik, przysłówek (poprawnie określa ich formy podstawowe)
- rozpoznaje spójnik, przyimek, wykrzyknik i partykułę
- układa zdania pojedyncze i złożone, stara się stosować w nich właściwą interpunkcję,
- w zadaniu wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy związki wyrazów, próbuje wykonać wykres zdania,
- świadomie stosuje różne rodzaje zdań, stara się nazwać intencję osoby mówiącej,
- podtrzymuje kontakt z rozmówcą za pomocą środków językowych o funkcji kontaktowej,
- planuje własną wypowiedź ustną, potrafi sporządzić jej plan,
- poprawnie stosuje w zdaniach poznane części mowy, tworzy od wyrazów różne części mowy,
- stosuje poprawnie przyimki, określając stosunki przestrzenne,
- próbuje analizować utwór poetycki, rozpoznaje w wierszu środki poetyckiego obrazowania (wyrazy dźwiękonaśladowcze, epitety, porównania, uosobienia, przenośnie), stara się określić ich funkcję, stara się omówić budowę wiersza - rym, rytm,
- recytuje tekst poprawnie, dba o właściwą ekspresję,
- zna zasady akcentowania w języku polskim i poprawnie akcentuje,
- w swojej wypowiedzi posługuje się słownictwem charakterystycznym dla języka filmu, teatru, radia, telewizji, wypowiada się na temat gry aktorskiej, porównuje utwór literacki z jego filmową, teatralną adaptacją,
- stara się porównać środki charakterystyczne dla utworu literackiego z tworzywem filmu(obraz, dźwięk, słowo) oraz słuchowiska radiowego (słowo, dźwięk)
- przygotowuje przedstawienie, odgrywa w nim rolę,
- formułuje argumenty do oglądania, słuchania przedstawień,

Ocena dostateczna

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- czyta poprawnie tekst, dość płynnie i wyraźnie, zgodnie stara się stosować zasady prawidłowego przestankowania, właściwego tempa i rytmu; próbuje zachować logiczne akcenty,
- próbuje zwięźle przedstawić najważniejsze treści tekstu,
- próbuje nadać tekstowi nowy tytuł zgodny z sensem utworu, stara się ułożyć pytania do tekstu,
- właściwie czyta dialog,
- umie wymienić elementy świata przedstawionego, rozumie relacje: autor- czytelnik, porządkuje wydarzenia zgodnie z chronologią, posługuje się pojęciem narrator, narracja, miejsce i czas wydarzeń, bohater główny, drugoplanowy, wskazuje wydarzenia istotne dla przebiegu wydarzeń,
- odróżnia nadawcę od odbiorcy,
- odpowiada na podstawowe pytania do tekstu dotyczące świata przedstawionego,
- odróżnia osobę mówiącą (np. narratora w powieści, podmiot liryczny w wierszu) od autora tekstu,
- odróżnia postacie realistyczne od fantastycznych, kłamstwo od zmyślenia literackiego kształtującego świat przedstawiony, rozumie pojęcie fikcja literacka,
- formułuje prawdy baśniowe przy pomocy nauczyciela,
- wyodrębnia cechy baśni, wskazuje motywy występujące w baśniach,
- próbuje określić myśl przewodnią utworu, stara się wyciągnąć wnioski z przeczytanego tekstu, próbuje uzasadnić swoje zdanie, stara się posługiwać zwrotami. „,moim zdaniem, uważam, sądzę”...

- stara się wskazać w tekście odpowiedź na konkretne pytanie związane z utworem (cytata),
- rozumie pojęcia typu: gest, mimika, barwa głosu, rozumie intencje wypowiedzi oraz daje temu wyraz gestem i mimiką, stara się stosować komunikaty niewerbalne,
- wskazuje w omawianym utworze po jednym przykładzie poznanych środków poetyckiego obrazowania -epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, ożywienie, próbuje wskazać wyrazy rymujące się,
- posługuje się pojęciem wers, strofa, osoba mówiąca(podmiot liryczny), stara się dostrzec budowę wiersza- ciągłą i stroficzną,
- dostrzega związki między wyrazami w zdaniu, układa zdania z podanych związków,
- stara się poprawnie budować związki składniowe,
- stara się rozróżnić zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego, pojedyncze od złożonego,
- próbuje tworzyć w wypowiedzi różnego rodzaju zdania, stara się je nazywać, posługuje się pojęciami zdanie pytające, oznajmujące, rozkazujące, wykrzyknikowe,
- redaguje na ogół poprawną spójną 2-3 zdaniową wypowiedź zgodnie z intencją – prośba, polecenie, odmowa, pytanie, podziękowanie, przeprosiny, itp.
- stara się poprawnie redagować w następujące formy wypowiedzi pisemnej (opowiadanie, opis, wygląd przedmiotu, dialog, list, kartka pocztowa(redagując list prywatny do rzeczywistego odbiorcy, kartkę pocztową, pamięta o wszystkich podstawowych elementach listu, kartki, właściwie rozmieszcza elementy,) instrukcja, przepis, ogłoszenie, zaproszenie; próbuje uwzględnić w nich środki językowe właściwe dla tych form,
- stara się dbać o układ graficzny każdej w/w wypowiedzi pisemnej (obowiązkowo stosuje akapity),
- stara się dostrzec typowy dla form użytkowych sposób zapisu, umiejętnie rozmieszcza tekst,
- poprawnie zapisuje daty,
- ustnie opowiada o zdarzeniach, w których uczestniczył sam, próbuje ułożyć plan swojej wypowiedzi,
- w opowiadaniu próbuje wykorzystywać środki językowe właściwe tej formie, (np. czasowniki wyrażające działanie się ,wyrazy sygnalizujące relacje czasowe,),
- w wypowiedzi stosuje zwroty grzecznościowe, właściwie ich używa i zapisuje,
- ustnie i pisemnie opisuje wygląd przedmiotów, postaci uwzględniając wyrazy określające cechy, kształt, barwę,
- zapisuje poprawnie adres, stosuje w nim właściwą interpunkcję,
- zapisuje poprawnie dialog, stosuje właściwą interpunkcję ,
- odróżnia rzeczowniki nazywające cechy i czynności, własne i pospolite,
- rozpoznaje rzeczownik w funkcji podmiotu i czasownik w funkcji orzeczenia,
- tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej i odwrotnie, poprawnie je zapisuje,
- odmienia czasownik przez osoby, liczbę, czas, rodzaje,
- nazywa poznane części mowy: rzeczownik, przymiotnik, przysłówki (stara się poprawnie określić ich formy podstawowe: osobę, liczbę, czas, rodzaj, przypadek)
- wyróżnia: spójniki, przymyki,
- dzieli zdania na pojedyncze i złożone, pamięta spójniki, przed którymi stawiamy przecinki,
- przy pomocy nauczyciela określa spółgłoski (ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne) , rozróżnia głoski i litery,
- pamięciowo opanował utwór poetycki, próbuje oddać barwę, siłą głosu charakter tekstu,
- stara się uwzględniać zasady akcentowania w języku polskim i próbuje poprawnie akcentować wyrazy, które nie są wyjątkami od zasady(druga sylaba od końca)
- rozumie słownictwo charakterystyczne dla języka filmu, teatru, radia, telewizji; stara się używać w rozmowie,
- uczestnicząc w rozmowie słuchać z uwagą wypowiedzi innych, stara się mówić na temat, próbuje prezentować własne zdanie i uzasadniać je, identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, wskazuje wyznaczniki poszczególnych rodzajów tekstu,
- próbuje rozpoznać cechy charakterystyczne przedstawienia teatralnego, audycji radiowej, telewizyjnej,

- bierze udział w przygotowaniu przedstawienia,
- próbuje mówić o swoich uczuciach, przeżyciach, nazywać je, np. po przeczytaniu utworu, obejrzeniu sztuki, wysłuchaniu scenki,
- próbuje nazywać uczucia bohaterów utworów,
- stara się pisać poprawnie wyrazy z „u,ó, h, ch, ż,rz” stosując w praktyce poznane reguły ortograficzne,
- stara się dostrzec różnicę między mową a zapisem głosek,
- stosuje zasady dotyczące pisowni wielkiej litery, pisowni cząstki „nie”,
- poprawnie kończy zdanie kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem w zależności od intencji, używa myślnika w zapisie dialogu, stawia dwukropek przy wyliczeniach, próbuje wprowadzać cytaty do tekstu stosując dwukropek i cudzysłowy,
- zna układ książki (strona tytułowa, spis treści,)
- stara się posługiwać się słownikiem języka polskiego, wyrazów bliskoznacznym,

Ocena dopuszczająca

Uczeń samodzielnie lub przy niedużej pomocy nauczyciela wykonuje zadania,

- technika czytania głośnego i cichego pozwala na zrozumienie tekstu,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne popełniane w wypowiedziach ustnych i pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył uczeń w ich stworzenie,
- opanował na pamięć utwór poetycki (z niewielkimi) pomyłkami,
- zna podstawowe zasady ortograficzne, próbuje w trakcie pracy z nich skorzystać; z książki, tablicy przepisuje w miarę bezbłędnie,
- próbuje zapisać dialog, instrukcję, przepis
- stosuje znaki interpunkcyjne : kropkę na końcu zdania, wykrzyknik, znak zapytania, myślnik, wyróżnia cytaty,
- formułuje formy użytkowe (1- 2 zdaniowe wypowiedzi zgodnie z intencją), np. : podziękowania, prośby, zapytania, polecenie,
- pisze z niewielką pomocą nauczyciela list, kartkę pocztową, opowiadanie opis przedmiotu i postaci, dziennik, kartkę z pamiętnika, (praca musi zawierać co najmniej 60 słów),
- tworzy z niewielką pomocą nauczyciela wypowiedzi pisemne w następujących formach : ogłoszenie, zaproszenie, prostą notatkę, przepis, instrukcję,
- umie zapisać swój adres oraz kolegi, pamięta o wszystkich elementach, stara się we właściwej kolejności je uwzględnić,
- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy, próbuje określić ich podstawowe formy gramatyczne,
- próbuje wskazać podmiot i orzeczenie, odróżnić zdanie pojedyncze od złożonego,
- zna kolejność liter w alfabecie, przy niewielkiej pomocy nauczyciela korzysta ze słownika ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych,
- stara się wytłumaczyć znaczenie poznanych związków frazeologicznych, przysłów,
- własnymi słowami próbuje opowiedzieć przebieg wydarzeń w utworze, stara się zapisać plan wydarzeń -ramowy
- wymienia elementy świata przedstawionego w utworze, bohatera, miejsce, czas wydarzeń, wydarzenia,
- dzieli wyraz na litery, głoski, sylaby, przenosi poprawnie wyraz,
- właściwie akcentuje wyrazy,
- wyodrębnia w utworze wersy, strofy, zna pojęcie rymu, refrenu,
- stara się wypowiadać na temat przeczytanej samodzielnie lektury,
- próbuje wyróżnić, wymienić niektóre elementy baśni,
- uczestnicząc w rozmowie stara się słuchać z uwagą wypowiedzi innych, stara się mówić na temat, próbuje prezentować własne zdanie i uzasadniać je,
- potrafi skorzystać z podręcznika, posługuje się spisem treści,
- stara się korzystać z zasobów różnych mediów, próbuje posługiwać się słownictwem związanym z telewizją, radiem, teatrem, (aktor, reżyser, rekwizyt, charakterystyka, kostium, dekoracja,)
- próbuje zabierać głos w dyskusji,

- w wypowiedzi stara się stosować zwroty grzecznościowe

Ocena niedostateczna -Otrzymuje uczeń, który nie spełnił kryteriów na ocenę dopuszczającą.